

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Quodnam forum. vel Judex dicatur competens, vel
incompetens?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

non tantum tunc, quando agitur contra obligatum ad eas solvendas ; sed etiam, cum duæ Ecclesiæ litigant de illarum proprietate, seu jure illas percipiendi ; *gloss. cit. V. decimis.* Not. 3. ad causas matrimoniales pertinere, cum agitur de matrimonio impediendo. vel dirimendo ; non autem quando de crimine adulterii ad separationem thori ; *gloss. cit. V. matrimonium.* Not. 4. causam, seu questionem *usurariam* hic dici, cum Actor petit sibi ab Usurario restitui usuras, licet Reus neget, *gloss. cit. V. usuris.* Not. 5. in prædictis causis licere uti non tantum proces-

su summario, sed etiam ordinario, etiam partibus in vitis, prout expedire videbitur ; præsertim cum ordinarius tutior sit ; *gloss. cit. V. valeat.* Not. 6. quod, præter Papam, nullus Judex inferior possit causam cognoscere, vel committere cognoscendam *summarie* nisi in casibus supra expressis ; quia nequit immutare constitutionem Juris Canonici ; Durandus *in specul. l. 1. tit. de legato. §. superest, n. 7.* Not. 7. alios casus, in quibus summarie procedi potest, & debet, haberi in Extravag. *Frequentantes, unic.* inter commu-
nes ; de Judiciis.

QVÆSTIO II.

IN TITUL. II. DE FORO COMPETENTE.

241. **Q**UAMVIS *forum*, primavâ institutione, significet locum publicum, ad quem res venales deferuntur ; hic tamen accipitur pro loco exercendorum judiciorum, seu sede jurisdictionis : Dicitur in genere neutro, & masculino ; in primo genere significat territorium, de quo in L. *Pupillus, §. territorium. ff. de verb. signif.* *Foras* in genere masculino accipitur pro loco judicii, scilicet ubi jus redditur à Judice, c. *forus, de verb. signif.* Juxta Hostiens. in rubro, de foro compet. sumitur pro judicio, jurisdictione & potestate. Unde idem est dicere *de foro competente*, ac *de jurisdictione, seu judicio competente* : similiter dicere : *hac persona pertinet ad forum Ecclesiasticum, vel seculare*, idem est, ac dicere : *ad jurisdictionem spirituales, vel temporales*. Hinc casus *mixti fori* ita appellantur, quia ad utramque pertinent potestatem. Dividitur in *Ecclesiasticum & seculare* : quia duplex tantum est potentia publica, quâ genus humanum regitur : spiritualis & temporalis, c. *solita* : de major. & obediens. Apud Suarez, de leg. l. 3. c. 21. n. 2. dividitur forum in *externum, & internum* ; forum externum (quod alio nomine appellatur *forum fori*) est judicium, in quo tractantur causæ in ordine ad externam reipublicæ sive Ecclesiasticæ, sive laicæ administrationem. Forum internum (quod alio nomine vocatur *forum poli* à S. Augustino c. *ult. 17. q. 4.* seu *forum conscientia*, est) quod intus
Tom. II.

in mente hominis, ubi conscientia residet, exercetur. Est adhuc ex doctrina Suarii de leg. l. 8. c. 6. n. 16. & Parlad. D. 12. §. 2. (ubi latissime de discrimine inter *forum fori, & forum poli*) forum internum duplex, alterum dicitur *forum penitentia*, in quo per sacramentum penitentia tollitur vinculum peccati absolutione sacramentali : alterum *non penitentia*, in quo extra illud sacramentum tollitur aliquod vinculum morale, v. g. censura per absolutionem : his præmissis :

ARTICULUS I.

Quodnam forum, vel Judex dicatur competens, vel incompetens ?

242. **J**UDEX *competens*, de quo passim in jure præsertim L. *penult. C. de jurisd. omni. judicium* & L. 2. ff. Si quis in jus vocat : idem est ac is, ad cujus jurisdictionem immediate pertinet cognitio causæ, propter quam quis in jus vocatur ; sic Zoësius *h. t. n. 2.* ex opposito Judex *incompetens* est, ad cujus jurisdictionem ea causa non spectat ; de quo V. Azor p. 3. l. 13. c. 15. dixi : ad quem pertinet cognitio causæ *immediate* ; nam proximo Judice omisso, non rectè trahitur Reus ad ulteriorem. Sic Archiepiscopus non est Judex competens *pro prima instantia* subditorum sui Suffraganei, c. 1. de foro compet. in 6. excipe Pontificem. Nam ad hunc immediate, & in prima instantia
K
quis

quis rectè vocatur; cum habeat jurisdictionem immediatam in omnes Christianos, etiam in prima instantia, nisi subsit justa, & necessaria causa, litem revocandi domum, ut dicemus infra ex *c. fin.* de foro compet. Ex hoc colliges, citatum coram Judice incompetente, impunè non comparere, *L. fin. ff. de jurisd.* cum extra territorium judicanti impunè non pareatur, nisi ad hoc, ut de jurisdictione cognoscatur, *L. 5. de Judic.* intellige juxta *n. 147.* si tamen non sit notorium, vocatum non esse de territorio vocantis; *Clement. Pastoralis, 2.* illud, de sent. excom. nam quæ sunt clara, non sunt amplius certioranda.

Hinc si Reus vocatus ad Judicem Laicum, dicat, *se esse Clericum*, cognitio de hujus veritate potius spectat ad Judicem Ecclesiasticum, quam Laicum, cum sit causa Ecclesiastica, non tractanda à Laico *c. 2. de Judiciis.* Interim tamè Judex Laicus, etsi super sedere debeat in causa cognoscenda, ut dicitur *c. 3. de ordine cognitionum*; incarcerationum tamen non relaxabit, cum judicio pendente nihil sit innovandum; *Inoc. c. ut fama, de sent. excom.* & patet ex Remissionibus ad *Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 6. V. Tonsuram deferens*; ita *Zoësius cit. n. 4.* quibus positus:

243. Deducitur, *forum competens* esse tribunal Judicis, cujus jurisdictioni Reus subicitur; sive in quo Reus ab Actore conveniri debet, aut potest; *Pithing cit. de foro compet. n. 1.* dixi: *debet*, aut *potest*. Nam Judex alius est *simpliciter competens*, quem litigantes adire possunt, ac debent, tanquàm ad Ordinarium loci, seu territorii, in quo judicium exercetur, ut dicitur *L. 2. ff. si quis in jus vocatus, & L. penult. ff. de jurisd.* alius est per se incompetens, quamvis partium litigantium consensu, ejus jurisdictioni prorogari possit, & ita fieri competens, *L. 1. & 2. ff. de Judic. & c. significasti, de foro compet.*

244. Præter hæc not. quòd, etsi privatæ personæ non possint alicui *jurisdictionem dare*, possint tamen *prorogare*, nisi lege aliquâ prohibeantur; sic habetur *L. privatorum 3. C. de jurid.* Ratio autem exceptionis est 1. quia causæ feudales judicari debent coram domino directo, & alterius jurisdictioni subiecti nequeunt; ita Layman in *c. significasti*, hic *n. 1.* ex *c. catezum*, de judiciis. Similiter id foro pœni-

tentia, extra mortis articulum, non est permessa prorogatio jurisdictionis, *c. 2. causa, 9. q. 2. & c. omnis utriusquè*, de pœnitentiis & remissionibus. Eodem modo dicendum de Clericis; quòd illis, *sine licentia Episcopi*, vel Ordinarii sui, permessa non sit prorogatio jurisdictionis, etiam respectu Judicis Ecclesiastici, *c. significasti cit.* esto id permittatur laicis, Layman in *cit. c. n. 2.* etiam respectu Judicis Ecclesiastici.

245. Not. 2. quòd etiam Regulares exempti, cum licentia sui Prælati, possint prorogare, seu supra se extendere jurisdictionem Episcopi, cui alias, secluso exemptionis privilegio, subiecti essent; in ordine ad absolutionem à peccatis, vel dispensationem in irregularitatibus, votis &c. si Prælati eorum tali facultate præditi non sit; ita Sanchez tom. 1. *de Relig. l. 4. c. 39. n. 32.* Layman *cit. n. 3.* Advertendum autem ad hoc, ut possit prorogari jurisdictioni Judicis non sui, requiri. 1. Etiam consensum utriusquè partis; Fagnanus in *c. si quis de de foro compet. n. 7. ex c. placuit, 2. q. 6.* Secundo, ut prorogatio fiat in Judicem, qui habet *ordinariam* potestatem cognoscendi *similes* causas aliorum; Fagnan. in *c. significasti, de foro compet. n. 5.* ex *L. 1. C. de jurisdic.* hinc deputatus solum ad *maleficia*, non potest prorogari ad causas *civiles*; & constat ex *c. significasti cit.* ibi: *qui jurisdictioni præesse dignoscitur*, intellige, *ordinarie*. Nam jurisdictioni delegata non est prorogabilis; Fagnan. *cit. à n. 15.* & seq. ubi etiam assignat discrimen, inter *prorogationem*, & *delegationem* jurisdictionis.

246. Not. 3. Clericus, etiam cum consensu Episcopi sui, non possit prorogare jurisdictionem Judicis *secularis*, subiciendo se ipsi saltem in civilibus, licet Episcopus illi possit jurisdictionem delegare 1. quia delegatus *non suo, sed delegantis jure*, & auctoritate judicat; at Judex, cujus jurisdictioni prorogatur, *proprio jure* judicat, quòd fieri non potest, si Judex sit laicus, & Reus, Clericus; cum laicus, jurisdictionis Ecclesiasticæ habenda *proprio jure*, sit incapax. 2. quia prorogatio fieri debet ad similia; jurisdictioni autem civilis valde diversa est ab Ecclesiastica, eaque inferior; ita Layman *cit. n. 4.*

247. Not. 4. quòd, licet mutans domicilium ex loco, statim liberetur à jurisdictione, quamprimùm territorio egressus est, ita,

ut

ut nisi per citationem ante præventus sit, contra eum jurisdictio exerceri non possit; si tamen à Judice suo, ad instantiam partis, ante egressum, legitimè citatus, & ita in aliqua causa præventus sit, non posse, mutando forum, per translationem domicilii, prius illud iudicium declinare, c. *proposuisti*. 19. h. 1. Verum in hoc casu limitanda est prima pars, ut non procedat, si mutans domicilium prius in loco, ex quo discedit, celebraverit contractum; tunc enim est in optione Actoris illum convenire, vel in loco domicilii noviter acquisiti, vel in loco domicilii relicti, ubi contraxerat; ita Felting. in *cit. c. proposuisti*, n. 3. Limitanda est 2. ut non procedat, quando cum mutato domicilio etiam mutatur status, ut si sit effectus Clericus; tunc enim ratione contractus in loco relicto conveniri debet coram Judice Ecclesiastico (quod etiam verum est, si prius in eo loco deliquit, & eo deserto mutavit statum) modo citatione præventus non sit. Nam aliàs Judex secularis procedere poterit saltem quoad multam pecuniariam; Layman l. 4. *Theol. mor. tr. 9. c. 4. q. 3.* Dixi autem eximi à jurisdictione prioris iudicis, si ante citationem fiat, domicilii mutatio; non autem, si fiat solum accumulatio domicilii, ut notat Fagnanus in *c. proposuisti cit. n. 11.* Ex quo cum eodem colliges, jurisdictionem perpetuari per simplicem citationem iudicis sive ordinarii, sive delegati. Limitanda est 3. ex mente Fagnani *cit. n. 25.* si prius quis sit citatus, quam factus sit Clericus; quia licet exemptionis privilegium eximat universaliter à iudicis ordinarii jurisdictione, intelligitur tamen, si non sit præventus privilegio citationis; ita ille n. 31.

ARTICULUS. II.

Quotuplex sit forum?

848. **R**Esp. à Theologis, & Jurisperitis forum communiter distingui in externum seu contentiosum, & internum, seu forum conscientie, & Pœnitentie Sacramentalis; sic Barbosa in *Collectaneis ad tit. de foro compet. n. 7.* illud vocari solet forum fori; istud jus, seu forum poli, c. *quicumque* 17. q. 4. & *gloss. inc. qui in Ecclesiarum, de Constitut. V. constituerunt. V.*

Tom. II.

dicta n. 24. Si autem quæras, an inter utrumque forum (internum scilicet, ac externum) faciendum sit aliquod discrimen? Resp. regulariter in utroque foro idem servandum esse, ita, ut quod in uno foro est licitum, vel illicitum, etiam tale censatur in altero: dixi *regulariter*, hoc enim limitari debet, ut non procedat identitas utriusque fori, in casu, quo forum externum procedit ex præsumptione aliqua, & secundum illam præter rei veritatem secretò cognitam, iudicat. Nam in foro conscientie, ubi constat de veritate, hæc in conscientia præferri debet præsumptioni falsæ; 2. ut non procedat, quando jus condemnat aliquem in pœnam, quæ sententiam iudicis requirit, adeoque ante illam in foro externo non obligat. Sed de his plura dedimus l. 1. tit. 2. de *Constitut.* ubi actum est de vi legum in ordine ad inducendam in subditos obligationem naturalem, seu conscientie.

Not. autem 1. ex hoc, quod jurisdictio dividatur adæquatè in *secularem, & Ecclesiasticam*, non rectè colligi Clericum posse conveniri coram quolibet Judice Ecclesiastico; aut secularè, coram quolibet seculari; quia cum *forum*, hoc loco aliud non sit, quam Territorium certum, vel sedes, seu locus certus, ubi talis Judex jus dicit, sic, ut si extra illum jus dicat, actus inanis sit, juxta illud *extra territorium jus dicenti, impune non paretur*, ut habetur L. *fin. ff. de jurisd.* sequitur, cujuslibet iudicis forum certis terminis restrictum esse, adeo quidem, ut non tantum nihil extra illud; sed nec supra, quidquam validè possit.

Not. 2. *Territorium* dici à terrendo, sicut *districtus* à distringendo, & à Pomponio L. *papillus, q. territorium, ff. de verb. signif.* sic definiri: est universitas agrorum, finibus cujusque civitatis circumscripta, intra quos Magistratus terrendi, & jus dicendi facultatem habent. In qua acceptione forum pro territorio usurpatur, ut notat Salas de *leg. D. 10. sect. 1. n. 1.* *Districtus* idem est, quod territorium, Clement. *ne Romani, de elect.* quamvis, teste Aleiat. ad L. *citatum*, non desint, qui putent hanc vocem *Districtus* latius patere, quam *territorium*; & alii teste Spiegel. V. *eod.* qui dicant hac voce *Districtus* propriè significari, quidquid ultra territorium suum ex alieno cives ditioni suæ addunt, vel vir-

K 2

tute